

Наведений приклад не є якимось вибіркоvim чи концентрованим виразом зазначених версифікаційних і графічних особливостей «Скельки». Можна сміливо стверджувати, що довільно вибрані одна-дві сторінки цього твору будуть містити в собі абсолютну більшість наведених версифікаційно-графічних рис «роману у віршах» І.Багряного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костюк Г. Зустрічі і прощання: Спогади у двох книгах. – К.: Смолоскип, 2008. – Кн. 1. – 720 с.
2. Борис Подоляк (Г.Костюк). Поезія, вічність, час // Багряний І. Вибрані твори. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 521-540.
3. Ярмолинський І. Рецензія на поему «Скелька» І.Багряного // Багряний І. Вибрані твори. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 503-505 (Металеві дні. – 1931. – № 5. – С. 86-87).
4. Правдюк О. Куркульським шляхом. Про творчість Багряного // Багряний І. Вибрані твори. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 506-520.
5. Шугай О. Іван Багряний, або Через терни Гетсиманського саду: Роман-дослідження. – К.: Рада, 1996. – 479 с.
6. Багряний І. Вибрані твори. – К.: Смолоскип, 2006. – 687 с.
7. Багряний І. Скелька // Багряний І. Золотий бумеранг та інші твори. – К.: Рада, 1999. – С. 353-482.
8. Насмінчук Г. Еволюція українського історичного роману: Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, ред.-вид. відділ, 2007. – 136 с.
9. Гришко В. Невгасна віра в людину: Творчий профіль Івана Багряного та його посмертна книга // Багряний І. Людина біжить над прірвою. – Новий Ульм – Нью-Йорк: Україна, 1965. – С. I-XIV.
10. Шевченко Т. Повне зібрання творів: У 12 т. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 2001. – 784 с.
11. Гончарук Т. Юрій Липа про значення України як про перехрестя міжнародних торговельних шляхів // Треті Липівські читання: Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конференції. – Одеса: Друк, 2007. – С. 6-12.

УДК 821. 161.2: 82-94

ЩОДЕННИК ОЛЕСЯ ГОНЧАРА І РЕФЛЕКСИ ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ

Вельможко Я. Ю., здобувач

Запорізький інститут імені гетьмана Петра Сагайдачного (МАУП)

У статті йдеться про особливості творчої манери в щоденниках Олеса Гончара, про екзистенційний аспект творчого мислення в мемуарній літературі в цілому і творах О. Гончара зокрема. Акцентується увага на екзистенційній свідомості письменника періоду II світової війни.

Ключові слова: щоденники, екзистенціалізм, екзистенційна свідомість, екзистенційна думка, романтизм, естетика.

Вельможко Я. Ю. ДНЕВНИК ОЛЕСЯ ГОНЧАРА И РЕФЛЕКСЫ ЭКЗИСТЕНЦИАЛЬНОГО СОЗНАНИЯ / Запорожский институт имени гетьмана Петра Сагайдачного (МАУП), Украина.

В статье идет речь об особенностях творческого мастерства в дневниках Олеса Гончара, об экзистенциальном аспекте творческого мышления в мемуарной литературе в целом и в произведениях О. Гончара в частности. Акцентируется внимание на экзистенциальном сознании писателя периода II мировой войны.

Ключевые слова: дневники, экзистенциальное сознание, экзистенциальная мысль, романтизм, эстетика.

Velmzhko Y. Y. OLES HONCHAR'S DIARY AND EXISTENTIAL THINKING REFLEXES / Zaporizhzhia institute of hetman Petro Sagaydachny, Ukraine.

The article deals with artistic manner peculiarities in diaries by Oles Honchar and also with artistic thinking existential aspect in memoir literature, both in the whole and in works by Oles Honchar in particular. The author's attention is concentrated at the writer's existential thinking during the Second World War period.

Key words: diaries, existentialism, existential thinking, existential idea, romanticism, aesthetics.

У передмові до першого тому щоденників «розпорядниці його творчої спадщини» В. Гончар наголосила: «Щоденникові записи збереглися з років війни: один нотатник на цигарковому папері з вилинялими записами, де йдеться про полон письменника, і три зошити нестандартного формату: перший датований з 25 вересня 1943 року по 29 грудня 1944 року, другий — з січня по 9 серпня 1945 року і третій — від 3 жовтня 1945 року до дня демобілізації з армії, 12 листопада 1945» [1, 6]. На особливу увагу заслуговує зауваження В. Гончар: «Подальші щоденникові записи відображають всю панораму життя, творчих пошуків, громадської діяльності письменника» [1, 6]. Але є відчуття надзвичайно обережного ставлення саме до цих перших записів часів війни, у яких і думка як вчинок і дія як вчинок були підпорядковані філософській новачці — «вибору самого себе», принципу, що входить як ключовий до всіх модифікацій екзистенціального філософствування і що у всій повноті реалізував себе в художній творчості, осмислюючи духовний стан людини, причетної до подій їй непідвладних.

Як відомо, філософія екзистенціалізму надзвичайно динамічно заповнювала європейський культурний простір з кінця 20-х років. Це був могутній рух, який поставив у центр уваги індивідуальні смисложиттєві питання. І якими б складними не були умови буття людей у Радянському Союзі у 20-і, 30-і, 40-і роки, проте імпульси нової якості свідомості все ж не залишилися поза увагою. Тут доцільно погодитися з думкою професора Массачусетського технічного інституту філософа Лорена Грехема, який вказав на одну із найсуттєвіших особливостей людського буття: «...люди, незалежно від того, чи знаходяться вони в Радянському Союзі чи в будь-якій іншій країні, ніколи не перестануть цікавитись фундаментальними питаннями, на які намагаються дати відповідь універсальні філософські системи» [2, 15]. Тож, якими б репресивними були заходи системи з метою обмеження доступу до зарубіжної інформації, до новачки європейського філософствування, інтелектуальна думка на теренах Радянського Союзу неодмінно мусила прийти до екзистенціалізму. Але мовиться не лише про західні впливи, а про однастадіальність переживання глибоких потрясінь, кризових ситуацій, жорстоких випробувань, що випали на долю людини в першу чверть XX століття. Це і обумовило кардинальні зміни свідомості і формування нового типу філософствування, коли наболіле нестримно переходило в предметний вияв, у предметне буття, що не сприймалось як справжнє існування, а тому вибір людини спрямований до самого себе.

Чи не першим твором у радянській літературі з яскраво вираженою екзистенційною поетикою була повість київського письменника В. Некрасова «В окопах Сталінграду», написана під час війни. У ній вперше була акцентована абсолютна унікальність людського буття, цінність буття, те, що не підлягало осмисленню ні в промовах, ні в гаслах, ні в публіцистиці. Проблема життя і смерті заявлена і вирішена в повісті була не в традиційному героїчному аспекті, а в етично-екзистенційному, коли військовий обов'язок усвідомлюється як моральний закон, виконання якого залежить не від наказу (зовнішнього), а від внутрішньої, духовної потреби людини.

Не менш сміливою була й повість Е. Казакевича, відома нині під назвою «Зірка». Хоча сам письменник дав їй назву «Зелені привиди», у якій розповідалось про життя і смерть групи розвідників. Повість була надрукована відразу після війни, у час, коли вже існував наказ стишити обсяги літератури про війну і тим самим вгамувати пристрасті героїв-переможців. Ціною значних зусиль Е. Казакевичу все ж вдалось опублікувати повість, погоджуючись на цензурні умови: наголосити на героїчному змісті в соцреалістичному аспекті і залишити розвідників живими. Проте повісті В. Некрасова і Е. Казакевича набули належного осмислення лише в час «відлиги», коли яскраво заявили про себе нові тенденції і напрями в літературі, що дало новий поштовх для розвитку екзистенційного змісту літератури. Водночас саме ці художні твори засвідчили, що екзистенційна думка в художній формі визрівала з 20-х років, на що вказують численні і ґрунтовні дослідження, наприклад, прози В. Підмогильного та інших письменників-прозаїків 1920-х років.

З огляду на надзвичайно динамічне панування екзистенційної думки, як про це свідчать щоденники воєнної пори, свідомість О. Гончара була певним чином підготовлена до переходу в нову якість. Цьому, безумовно, сприяло його філологічне єство, його художня обдарованість. Не що інше, як художня інтуїція, що вже визрівала в ньому, вкупі з науковим чуттям філолога, зрештою, свідомістю людини 40-х років, що перебувала у сфері зневіри як революційно-авангардних цінностей, так і романтичних ідеалів, винесла його на хвилю нової філософської думки. Отже, духовно-душевний, культурний розвиток людини вивів її на шлях новачки. Підтвердженням тому є воєнні нотатки, їх наявність як факт, що О. Гончар їх започаткував саме під час полону, тобто в мить чи не найтяжчих випробувань. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне звернутись до роздумів сучасних філософів з приводу ключового, вирішального моменту, що продукує розвиток екзистенційної свідомості.

Так, акцентуючи концептуальні засади екзистенціалізму Ж.-П. Сартра, філософи виокремлюють думку — «писати, щоб зрозуміти себе» [3, 406], безумовно, зрозуміти в екзистенційному сенсі: «Ні дня без рядка. Ось моя звичка, моє ремесло. Давно я замість шпаги став користуватися ручкою. Тепер я знаю про нашу слабкість. Неважливо, пишу і буду писати книги... Культура нікого й нічого не врятує, не виправдає. Але

вона – продукт людини, у ній вона пізнає себе; це критичне дзеркало, у якому тільки й можна побачити свій образ» [3, 407].

Цілком ймовірно, що десь глибоко приховане екзистенційне світовідчуття вимагало виходу. Щоб зрозуміти себе в цій новій іпостасі, необхідно було вести записи і в такий спосіб занотувати свій стан. Це була внутрішня потреба, хоча, як відомо, вести щоденники на фронті заборонялось. Перший запис зроблений О. Гончаром у червні 1943 року. За два роки війни він мав можливість осмислити трагізм того, що відбулося. Свій стан виразив у фразі: «Я сповнений чорного песимізму...» [1, 9]. Його мовна поведінка цьому адекватна. Зміст того, що відбулось, що побачив, пережив, втілений у фразах, які передають його емоційний стан: «Два роки, а скільки страждань, скільки мук та поневірянь для народів! Чи буде коли оцінено все безглуздя й злочинство цієї бойні!...» [1, 9]. Його песимістична свідомість працює напружено, формуючи образи подій, подаючи їх гранично узагальненими: «Вся країна корчиться в судах, мов шматований заживо звіром живий організм. Людина з усіма її думками й почуттями топчеться важким чоботом солдата, а солдат сам розчавлений фізично й морально вмирає, не знаючи за що» [1, 9]. Прикметно те, що Гончар – солдат Радянської Армії, хоча й полонений, не обмовився про зміст закликів, гасел, газетних публікацій, виступів відомих письменників по радіо і т. ін. щодо перемоги за будь-яку ціну, але передусім ціною незліченних людських жертв. Вихід за межі цієї форми буття, хоча й вимушений, надав можливість відсторонитись на якийсь час і осягнути його в цілісності. Звідси образ світу як «бойні», «живого організму», що «шматований заживо». Це вже стан «світу-в-собі», що стрімко поповнюється новими екзистенційними смислами. Якщо Сартр відкрив екзистенційний зміст «нудоти» в романі 1938 року під цією ж назвою, то в Гончара, після повідомлень «Нової України» про життя українського письменництва як «п'ятої колони», визріло усвідомлення її як «ганчір'я», «гнилі» [1, 15]. Додамо, думка про «гниль нашої інтелігенції» ніякою мірою не є рефреном тому ідеологічно-принизливому означенню інтелігенції, що лунало з боку сталінської кліки. Визначення Гончара мало онтологічний зміст. Це прозріння людини, перед якою відкрилась безодня падіння інтелігента, безодня, якої він раніше не знав. А після зустрічі зі студенткою-запроданкою сформувався і екзистенційний зміст філологічної тупості, із якою Гончарові впродовж його життя доведеться зустрічатися неодноразово. У цьому ж ряду і ненависть набуває екзистенційного смислу: «Не можу я забути багато чого. Не можу забути, як мене на станції у Білгороді німець ударив обривком віршовки. Я обернувся і мовчки дивився на нього. У нього було обличчя нелюте, очі несердиті, спокійні. Він ударив мене без ненависті, здається, а просто так, як погонич коня. І я зрозумів, що це в них прийнято, що це в них у крові, це не злочин, а просто «треба» для «нижчих людей». Він був з вигляду з освічених, інтелігентних людей. Може, навіть поклонник Шиллера та Гете! І я тоді зрозумів, що моя ненависть буде не вмируща і я не звикну, не примирюсь, поки буду жити» [1, 16]. Підкреслимо, формування екзистенційної свідомості в О. Гончара мало свої відмінні закономірності, хоча багато в чому цей процес був типологічно співвідносний з традиційними моделями екзистенційності, започаткованими й реалізованими Сартром, Камю, Ясперсом, Хайдеггером, Маркузе. І хоча ці всі концепції набули наукового осмислення в радянському інформаційному просторі значно пізніше, та процес оновлення людської свідомості був непідвладний межах і кордонам. Запис про метафізичний зміст ненависті в собі є свідченням формування новації О. Гончара у сфері естетики слова, зробленої в стилі, що з часом набуде визначення «сартрівського» – як «комбінації слів». Метафізична ненависть до німця (Гончар акцентує саме німецькість, підкреслюючи це здогадками, щодо можливої інтелігентності) породжує розуміння абсурдності шовінізму, всюдозволеності принизити людину тільки через належність до арійської раси. Суголосною цьому буде і думка М. Светлова, виражена у вірші «Італьянець», де метафізична ненависть до італійця, що почував себе господарем над людьми і світом у чужій країні, поєднувалася з болем (як і в Гончара) від того, що людина втрачає в собі людське лише заради миті відчуття себе господарем чужого життя. Це вже був вияв нової якості гуманізму. Після фрази Ніцше – «Бог умер» фашистська ідеологія зробила надзвичайно жорстоку спробу викохати безліч богів і боженят, що утверджували себе в якості через смерть, кров, приниження людської гідності. Гончар розкриває сутність тих, хто намагався підкоритися долі, тоді як він сам не уникає відповідальності за те, що відбувається. Він не намагається шукати винних у тому, що все сталося саме так. Він мислить в унісон з Сартром: «Якщо я опинився на війні, то ця війна – моя...» [1, 409].

Не менш привабливим у щоденниках О. Гончара є обґрунтований ним образ «бунтівної людини». Проте від Камю тут наявна лише «аскеза заперечення», здавалося би, чи не найбільш феноменального явища, сформованого за часи радянської влади – патріотизму. Адже знищення культурних цінностей, до яких належали і релігійні, розкуркулення, ідеологічний тиск, репресії, особливо в середовищі інтелігенції, неодмінно мали привести до краху радянської ідеології. Але народ зміг об'єднатися навколо ідеї захисту Батьківщини. Патріотичні почуття спалахнули з небувалою силою. На це вказує і М. Коцюбинська, пригадуючи, яким тяжким ударом для неї і сім'ї була звістка, що німці захопили Київ. До того ж, цю звістку приніс Павло Тичина зі сльозами на очах. І все ж одіссея Гончара як полоненого містами й селами східної України, що були в окупації, викликала багато сумнівних думок, передусім щодо змісту патріотичних почуттів. У щоденнику є запис під назвою «Оповідання одного полоненого», герою якого вдалося втекти з полону. До того ж усе складалось у житті так, що він неодноразово потрапляв або ж до

поліцаїв, або ж до німців і щоразу втівав. Ця оповідь, як на наш погляд, є до певної міри провокативною, оскільки в розповіді акценти зміщені не на тому, що втеча з полону все ж відбулась. Цей аспект стишений, підкреслено не загострений, виглядає не як винятковий, а буденний вчинок: «Одпросився в туалет і втік» [1, 19]. Натомість Гончар так комбінує думки-слова, що привертає увагу в розповіді те, як полонений спостерігав неодноразово смерть таких же, як і він: «Поскознувся, впав. Коротка черга з автомата... Конвоїр наздоганяє колону, попрапляє автомат, дядько zostався лежати... Кров на снігу. «Це ж і моя така доля!» — майнуло в голові. Потім ще і ще такі історії. «Тікати!» — впливло залізне рішення» [1, 19].

Оповідач у записі Гончара жодним словом не обмовився, чим саме зумовлене нестримне бажання втекти з полону. Здавалось би, тут доречною має бути традиційна патріотична думка, виражена запальними фразами про фронт, боротьбу. Але в цієї оповіді інший зміст: це була втеча від смерті як наруги над людиною. Це було позбавлення людини найбільшої цінності, дарованої природою, – життя. Для того, хто підняв зброю проти людини, це було звичайним, буденним явищем. А для полоненого все виявилось надзвичайно приголомшливим.

Після цієї оповіді О. Гончар переходить (поки що без будь-яких коментарів) до цитування суперечливої статті Л. Толстого «Християнство і патріотизм», акцентуючи в ній найбільш болючі думки письменника, зокрема, ті, у яких патріотизм тлумачиться «як зброя для досягнення владної і корисної мети, а для керованих – зречення від людської гідності, розуму, совісті і рабської підкори себе тим, хто при владі» [1, 19 – 20]. Гончар посилює цю думку, цитуючи статтю для того, щоб озвучити власну позицію: «Думки ці не раз приходили мені в голову на фронті» [1, 20]. Він немов намагається знайти для себе підтримку в словах Толстого, але поки що не бачить реального виходу тому, що визріло: «Все це велика правда, але все це глас волаючого у пустелі. Величезна більшість солдатів сучасних армій знає, що війна їм не потрібна, що це злочини, з жиру затіяні їх вождями – крестинами, але все ж війна іде. Народ загнуданий, закований у пастки законів і обов'язків. Він не в змозі чинити опір своїм катам, що посиляють його на братовбивство» [1, 20].

Оцінити всю височінь і глибину цих своїх відкриттів навіть сам Гончар зможе лише через десятиліття після війни, коли прийме рішення написати роман «Людина і зброя». Свою «думку про думку і слово про слово», відтворену і мовлену в романі «Людина і зброя» з нагоди його перевидання, Олесь Гончар означив досить загадково: «Уважному читачеві на роздум». Саме в такий спосіб, гадаємо, письменнику вдалось «спровокувати» більш пильне прочитання не лише згаданого роману, а й всього його творчого надбання, що, у свою чергу спричинило можливість виокремлення в його творчості тих проблем, які тривалий час залишилися поза увагою дослідників. До таких належить проблема відчуженості, яка, на нашу думку, «вписує» Гончара і в літературну самосвідомість епохи і водночас дає уяву про еволюцію поетичної свідомості художника. Причини того, що ця надто важлива проблема до цього часу не заявлена в гончарознавстві, вбачаються в консервативній упередженості як до неспіввіднесеності її з контекстом української літератури ХХ ст., особливо того її періоду, який донедавна був означений як «радянський», так і начебто до несумісності феномена відчуженості ні з Гончаром-індивідом, ні з Гончаром-художником. Передбачаємо, що й нині в її постановці вбачатиметься надлишна полемічність. Проте, зазначимо, проблематичності в ній більше, ніж полемістичності. Традиційна уява літературознавчої науки про відсутність в українській літературі ХХ ст., а отже, і у творчості Гончара, проблеми відчуженості, відчуженої особистості вимагає кардинального перегляду, оскільки є складовою ключовою для нашої літератури проблеми романтизму, його трансформації у ХХ ст., функціонування та побутування. Зазначимо, при всій повазі до того, як була осмислена ця проблема в попередні десятиліття, будь-які наміри, прагнення були обмежені рамками «соціалістичної романтики», що призвело до розриву романтичних тенденцій ХІХ і ХХ ст. (хоча і лише на рівні літературознавства, зокрема американське, російське, де функціонування романтизму в ХХ ст. означено досить промовисто і вичерпно – «від романтизму до романтизму», вважаючи, що завершальною фазою його розвитку є ХХ ст.

Відразу зазначимо, відчуженість, яка в О. Гончара є синтезом культурно-історичних і художньо-естетичних нашарувань, де органічно поєднуються декілька типів відчуженості, а саме романтична і модерністська.

Як відомо, в епоху романтизму суспільний розвиток поглиблював суперечності між особистістю і суспільством. Несприйнятість суспільного розвитку призводила, як відомо, до романтичного бунтарства. Цілісний світ романтиків розпадається, на думку І. Торторіан, на зміну цілісного героя приходять герой «відчуження». Проте невизнаність, усамітненість не витісняють у ньому бажання до пошуків гармонії, прагнення до відновлення втраченої простоти й цілісності, а звідси прагнення до життєтворчості як вияву утопізму.

Як виявляється, саме ці романтичні тенденції були трансформовані в українській літературі ХХ ст. Зокрема русьїнський тип відчуженості. Особливо це характерно було для Тронки. Як відомо, ідеалами Руссо (утопічними) були невеликі держави, природний стан людини, гармонія з природою, держава, у

якій панують праця, розум, мораль, очевидна орієнтація Руссо до ізоляваності індивіда, усамітненості, а звідси такий характерний для нього мотив робінзонади. Гончарівська відчуженість вимальовувалась саме на шляху засвоєння цих русинських тенденцій. Звідси його тяжіння до змалювання Таврії, Таврії як своєрідного ідеального світу з ідеальним степом і морем, де людина ХХ ст. має можливість відчутти незвичайний стан буття – природний, гармонійну єдність з природою. У цьому є відчуття певної ізоляваності (навіть робінзонади), повного протистояння оточуючого у світу, проте все спрямоване на самозбереження цього стану як унікального.

Особливість побутування проблеми відчуженості в літературі 20-х років вже обумовлена різним протистоянням культури і цивілізації, як це бачимо в романі В. Підмогильного «Місто». Етапи її опанування О. Гончаром відбивають досить складну ситуацію в історії української літератури та літературознавства, обумовлену специфікою її побутування, аж занадто своєрідну, навіть для 60-х років періоду «відлиги». Ситуація двоїстості щодо оцінки проблеми відчуженості у творах видатних майстрів прози ХХ ст. спричинила прецедент, відомий ще з античності та описаний оригінальним філософом ХХ ст. М. Петровим: «Цілеспрямоване осмислення відчуження в постать митця – який один здатний осмислити картину в цілому, зв'язати окремі й проміжні цілі в єдину впорядковану систему, у «задум», в «архітектоніку» [4, 212]. Щоденники Олеся Гончара ілюструють його як цілісну творчу особистість, що реалізувала себе всебічно і в мемуарному жанрі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончар В. Записники Олеся Гончара (Голос його душі) // Гончар Олександр. Щоденники: у 3-х т. – Т. 1 (1943-1967) / Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу та пердм. В.Д.Гончар; [Худож. оформ. М.С.Пшінки]. – К.: Веселка, 2002. – С. 6 – 17.
2. Грэхэм Л. Естествознание, философия и науки о человеческом поведении в Советском Союзе / Л. Грэхэм. – М.: Политиздат, 1991. – 480 с.
3. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. От романтизма до наших дней / Дж.Реале, Д.Антисери. – СПб.: Петрополис, 2003. – 356 с.
4. Петров М. К. Античная культура / М.К. Петров. – М.: РОССПЭН, 1997. – 352 с.

УДК: 821.161.2 – 3.091 “653”

ЕСТЕТИКА КОЛЬОРУ В ЛІТОПИСАХ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Горбач Н.В., к. філол. н., доцент

Запорізький національний університет

Стаття присвячена дослідженню кольористичної палітри в літописах Середньовіччя як складової художньої традиції та естетичної потреби давніх українців, що ґрунтувалися на язичницькій, християнській та народній художній самосвідомості.

Ключові слова: естетика, колір, літопис, світло, символ, традиція, художня свідомість.

Горбач Н.В. ЭСТЕТИКА ЦВЕТА В ЛЕТОПИСЯХ СРЕДНЕВЕКОВЬЯ / Запорожский национальный университет, Украина

Статья посвящена исследованию цветовой палитры в летописях Средневековья как составляющей художественной традиции и эстетической потребности древних украинцев, которые основывались на языческом, христианском и народном художественном самосознании.

Ключевые слова: летопись, свет, символ, традиция, цвет, художественное сознание, эстетика.

Horbach N.V. ESTHETIC OF COLOUR IN MEDIEVAL CHRONICLES / Zaporizhzhia National University, Ukraine

This article is devoted to researching of colour system in medieval chronicles. The colour analyse as part of ancient Ukrainian artistic tradition and esthetic need, which based on pagan, Christianity and folk artistic self-awareness.

Key words: artistic awareness, chronicle, colour, esthetic, light, symbol, tradition.

Колір, наділений символічною потенцією у творах мистецтва, у тому числі й літератури, перетворюється на символ лише за умови його відповідної рецепції суб'єктом.

Хоча сьогодні процес естетичного тлумачення символіки кольорів і ґрунтується на об'єктивних особливостях психіки та міфологічних, релігійних, культурних чинниках, які доповнюються буденним досвідом, проте полісемантичність кольору призводить до суб'єктивності та варіативності його